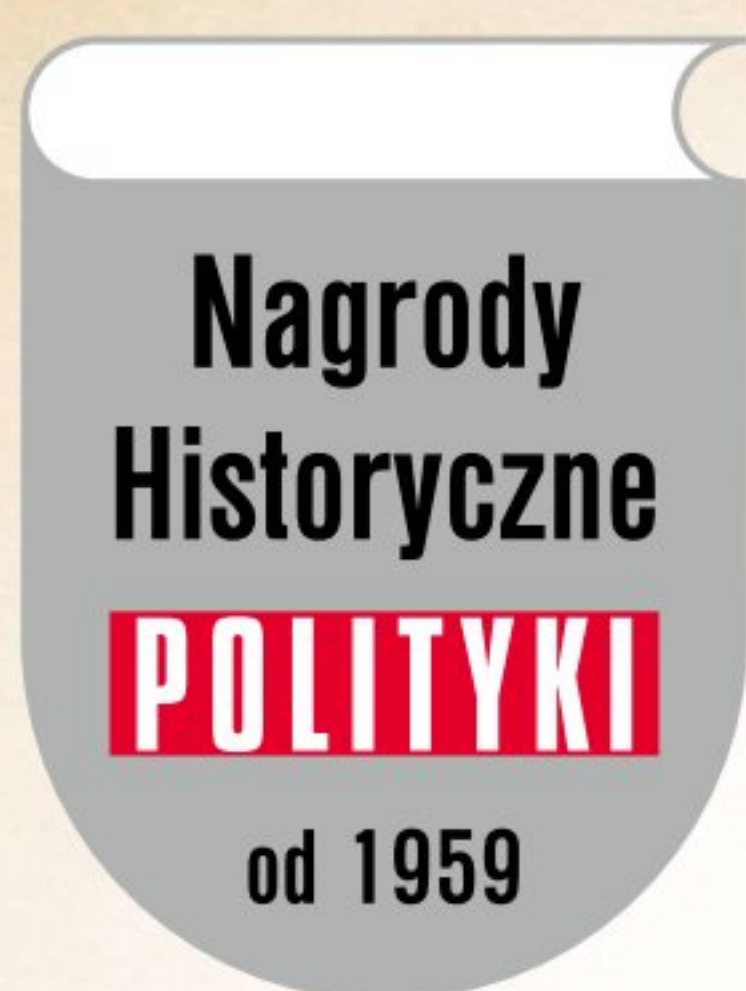

[HISTORIA]

NAGRODY HISTORYCZNE POLITYKI 2023 ZA ROK 2022

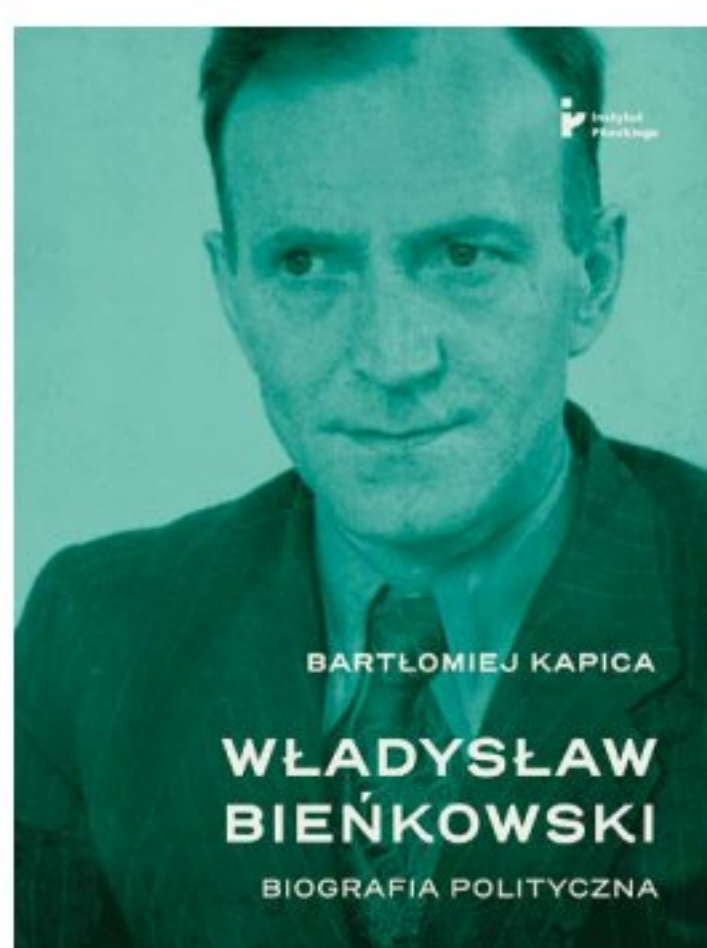
Poniżej prezentujemy nominacje w kategoriach: Prace naukowe, Prace popularnonaukowe oraz Debiuty w tych kategoriach. W ubiegłym tygodniu ogłosiliśmy nominacje w kategoriach Pamiętniki i Źródła (można się z nimi zapoznać na polityka.pl/nagrodyhistoryczne). Za tydzień, 17 maja, ujawnimy laureatów.

KATEGORIA PRACE NAUKOWE, MONOGRAFIE

**Bartłomiej Kapica,
Władysław Bieńkowski.
Biografia polityczna,**
Instytut Pileckiego, Warszawa 2022

Biografia polityka, człowieka niezwykłego. Komunista, jeden z liderów okupacyjnej PPR, bliski współpracownik Władysława Gomułki. Po wojnie wysoki rangą dygnitarz partyjny i rządowy, po 1948 r. odsuwany w ramach walki z „odchyleniem prawicowo-nacjonalistycznym”. Po Październiku '56 wrócił do wielkiej polityki, ale na krótko, nie mieścił się w coraz bardziej dogmatycznym kursie Gomułki. Kiedyś jeden z najważniejszych ideologów partyjnych; został z tej partii usunięty w 1969 r. za poglądy i publikacje u Jerzego Giedroycia. Ta ewolucja doprowadziła Bieńkowskiego do pozycji demokratycznej. Autor w swojej nadzwyczajnie sumiennej książce dał znakomity wgląd w kulisy polityki tamtych czasów, w gąszcz intryg i personaliów, w grę interesów i zawirowań taktycznych.

WIESŁAW WŁADYKA

Nie było chęci wniknięcia w ich motywację, kulturę polityczną, socjalizację do polityki. Przeważały stanowiska łatwo generalizujące bądź studia przyczynkarskie, biografie jednostek. Inna sprawa, że przedwojenni komuniści w mniejszym stopniu przyciągali uwagę niż ci powojenni. Dominowała diagnoza zezaczenia, zakażenia rewolucyjną chorobą, etykieta żydokomuny. Łukasz Bertram, badając trajektorię poszczególnych losów, stworzył grupowy portret polskich komunistów. Byli dziećmi swojej epoki. Nie diabłami, nie aniołami, ludźmi z krwi i kości.

MARCIN ZAREMBA

**Sławomir Łotysz,
Pińskie błota. Natura,
wiedza i polityka
na polskim Polesiu
do 1945 roku,**

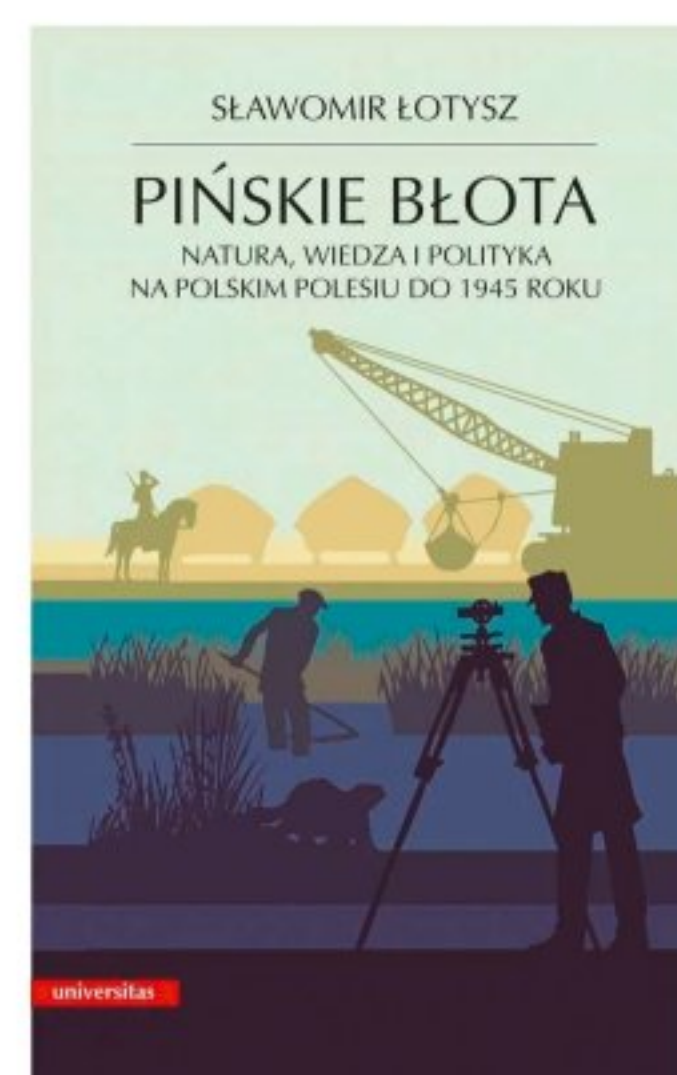
TAiWPN Universitas,
Kraków 2022

To nowatorskie spojrzenie na dzieje Polski i regionu z perspektywy historii środowiskowej, czyli splecionych dziejów człowieka i przyrody. To fascynujące dzieje politycznych zmagania o losy nieistniejącego już dzisiaj świata mokradeł Polesia i żyjących w symbiozie z nimi Poleszuków.

Sławomir Łotysz pewnie porusza się tak w obszarach historii medycyny, jak historii wojskowości czy wyobrażeń społecznych. Równie uważnie przygląda się procesom orientalizacji Polesia jako regionu „na kresach”, także politycznym przepychankom i naukowym debatom wokół niezrealizowanej ostatecznie w II RP idei nowej „poleskiej Holandii”.

W książce wybrzmiewają nasze współczesne lęki. Przed suszą, ociepleniem klimatu, wreszcie – błędnymi decyzjami ludzi, którzy myślą wciąż w kategoriach „postępu” albo tylko własnego politycznego zysku.

BARBARA KLICH-KLUCZEWSKA

**Łukasz Bertram,
Bunt, podziemie, władza.
Polscy komuniści i ich
socjalizacja polityczna
do roku 1956,**

Wydawnictwo Naukowe Scholar
i Kultura Liberalna, Warszawa 2022

Temat komunistów nie miał w Polsce szczęścia do autorów. W okresie PRL stosunek do nich był jednocześnie afirmatywny i zafałszowany. Po 1990 r. wahadło wychyliło się w drugą stronę, znów nie brakowało zafałszowań, dawał się odczuć deficyt socjologicznego rozumienia.

Ewa Koźmińska-Frejlak,
**Po Zagładzie. Praktyki
asymilacyjne ocalałych
jako strategie zadomawiania się
w Polsce (1944/45–1950),**

Żydowski Instytut Historyczny, Kraków 2022

Wyjątkowa i interesująca opowieść o „żydowskich Polakach” na progu powojennego świata. W jej centrum jest zrozumienie decyzji, które podejmowali w „długim cieniu Zagłady”. Wojna się skończyła, ale bohaterowie tej książki nie doświadczają spokoju i bezpieczeństwa, życia „u siebie”,

w swoim Domu. Zamiast tego muszą podjąć kolejne wyzwanie, nowy wysiłek „zadomawiania się”. Książka opisuje praktyki asymilacyjne, które mają złagodzić poczucie obcości. Po raz pierwszy poznajemy zjawisko powojennych konwersji w oparciu o nowe, niewykorzystane dotąd źródła, historię zmiany nazwisk i nadzieję na „nowe życie” czy losy małżeństw mieszanych. Autorka pokazuje, że część bohaterów podjęła wszystkie przedstawione praktyki. Jednak w sytuacji, kiedy o przynależności decydowała „zbiorowość dominująca”, konkluzją badań jest także stwierdzenie o ich umiarkowanej skuteczności czy wręcz fiasku.

BOŻENA SZAYNOK